

Kansrijke Start

Tussenevaluatie Kansrijke Start

18 mei 2021

[Bestemd voor Bestuurscommissie]

Inhoud

Inhoud.....	1
Inleiding	2
Ambitie Friese coalitie Kansrijke Start Fryslan.....	2
Regie en aansluiting	2
Een Friese coalitie	2
Actielijnen Kansrijke Start.....	3
Coalitie Kansrijke Start Fryslân.....	4
Samenwerking Pharos.....	5
Aanhaken bij landelijke overleggen en webinars.....	5
Verbinden medisch en sociaal domein	5
2021; vooruitzicht	5
2022; borgen Kansrijke Start.....	5

Inleiding

In 2019 is er gekozen om de rol van een provinciaal regisseur Kansrijke Start te benoemen. In het BC stuk van november 2019 staan de uitgangspunten en de taak van de provinciaal regisseur Kansrijke Start. In de bijlage is het betreffende stuk opgenomen. In deze tussenevaluatie wordt de stand van zaken besproken.

In april 2020 is de provinciaal regisseur daadwerkelijk gestart. De eerste periode heeft vooral in het teken gestaan van kennismaken met alle relevante partijen, zodat de rol vanuit de opdracht ingevuld kon worden. In deze tussenevaluatie wordt de ambitie weer even aangehaald. Van daaruit wordt gekeken naar het afgelopen jaar en een vooruitblik gegeven op het komende jaar. De uitdagingen die in hoofdstuk 2.3 van de notitie van november 2019 zijn genoemd en de onderdelen die genoemd zijn in hoofdstuk 2.5, zijn voor een deel al in de praktijk gerealiseerd. Aan het eind van het document wordt er alvast gekeken naar de borging van het programma na april 2022.

Ambitie Friese coalitie Kansrijke Start Fryslan

De ambitie van de Friese coalitie is om, naast de landelijke coalitie en de gemeentelijke lokale coalities Kansrijke Start, ook op provinciaal niveau samen te werken en hiervoor een Friese coalitie te vormen. Om zo te profiteren van samenwerking en samenhang in gezamenlijk plannen voor alle of meerdere Friese gemeenten en zo het effect van het programma te vergroten. Nagenoeg alle gemeenten hebben zich inmiddels aangemeld bij het landelijk actieprogramma Kansrijke Start en maken gebruik van de daardoor gekregen extra GIDS gelden.

Regie en aansluiting

De behoefte vanuit lokale/gemeentelijke coalities is om aansluiting bij elkaar te vinden en van elkaar te leren. Niet per gemeente het wiel opnieuw uitvinden of individueel dezelfde problemen oplossen. Maar gezamenlijk behoeften bespreken en uitwerken.

De provinciaal regisseur organiseert op regelmatige basis provinciale bijeenkomsten. De eerste bijeenkomsten hebben inmiddels plaatsgevonden. De regisseur bereidt deze bijeenkomsten voor, begeleidt deze bijeenkomsten en zorgt na de tijd voor een terugkoppeling van de presentaties en onderwerpen die besproken zijn. Deze bijeenkomsten ervaren de deelnemers als zeer waardevol.

Indien mogelijk sluit de provinciaal regisseur aan bij bijeenkomsten van lokale coalities om zijn inbreng te geven en ideeën op te halen voor de provinciale coalitie.

De regisseur heeft daarnaast individueel contact met de lokale coalitieleiders.

Om de aansluiting tussen de lokale coalities verder te bevorderen wordt er een kennisplatform ingericht. De afgelopen jaren is er al veel ontwikkeld in Friesland op het gebied van Kansrijke Start. In een eerder stadium heette het programma de 1^e 1000 dagen van het kind. Wat de naam ook is en hoe die zal wijzigen, de doelgroep blijft gelijk. Echter veranderen de betrokkenen bij de doelgroep met regelmaat. Hierdoor gaat kennis helaas verloren. Een kennisbank waar kennis, informatie, interventies en ontwikkelingen verzameld worden en actief wordt bijgehouden voorkomt het verlies van kennis. Met een up to date kennisplatform bouw je een stevig fundament voor de toekomst.

Op dit platform, dat we laten aansluiten op het platform van de Friese Preventie Aanpak, worden allerlei interventies en ideeën gedeeld. Elke lokale coalitie krijgt hiermee snel inzicht in de mogelijkheden die er zijn. Eén plek waar elke coalitieleider zijn of haar informatie kan halen en brengen.

Een Friese coalitie

In de notitie van november 2019 is de volgende focus van de Friese coalitie geformuleerd:

1. Het versterken van initiatieven en deze verspreiden;
2. Het versterken van samenwerking en samenhang in zorg, zowel op medisch als sociaal domein;

3. Zorgen voor meer uniformiteit in aanpak: maakt niet uit bij welke verloskundige of ziekenhuis je komt, of in welke gemeente je woont;
4. Zorgen voor meer samenhang in aanbod in het kader van de Friese Preventie Aanpak.

Hieronder per onderdeel de stand van zaken na 1 jaar:

1. Het versterken van initiatieven en deze verspreiden

Het afgelopen jaar heeft de regisseur alle relevante partijen gesproken. In die gesprekken zijn veel initiatieven genoemd. Op dit moment wordt er een kennisplatform opgezet om al deze initiatieven bijeen te brengen. Doel daarvan is dat elke lokale coalitie op elk gewenst moment kan zien welke initiatieven er mogelijk zijn.

Eén van de initiatieven, **het zorgpad voor zwangere in een kwetsbare omgeving**, is in de provinciale bijeenkomst van 15 december 2020 uitgebreid besproken. Naar aanleiding daarvan zijn alle lokale coalities gestart om zo'n uniform zorgpad op te zetten en te implementeren. Recent heeft de provinciaal regisseur een presentatie Kansrijke Start gegeven aan het VSV Zuidwest Friesland. Daarnaast is het **programma Nu Niet Zwanger** een interventie die in elke provinciale bijeenkomst naar voren komt om de voortgang te bespreken met alle lokale coalities.

2. Het versterken van samenwerking en samenhang in zorg, zowel op medisch als sociaal domein

Bij het goed doorlopen van het eerder genoemde **zorgpad** wordt de samenwerking tussen medisch en sociaal domein al bereikt. Medewerkers van JGZ en gebiedsteams vinden elkaar hier om de situatie van de zwangere en haar omgeving op beide domeinen te bespreken.

3. Zorgen voor meer uniformiteit in aanpak

Het zorgpad is een voorbeeld van het realiseren van een uniforme aanpak door de provinciaal regisseur. Voorheen waren er geen of andere zorgpaden. Met het zorgpad voor zwangere in een kwetsbare omgeving wordt er nu nagenoeg Friesland breed gewerkt aan een uniform zorgpad. Eén werkwijze maakt het eenvoudiger om sneller de juiste hulp te bieden. Andere interventies, zoals Nu Niet Zwanger en VoorZorg beogen hetzelfde doel. Het maakt niet uit waar je woont. Je krijgt de best mogelijke zorg.

4. Zorgen voor meer samenhang in aanbod in het kader van de Friese Preventie Aanpak

Het programma de Friese Preventie Aanpak is in het najaar van 2020 gestart. De programmaleider Friese Preventie Aanpak en de provinciaal regisseur spreken elkaar regelmatig. Naast afstemming over het aanbod voor preventie om al in de eerste levensfase een gezonde kansrijke start te hebben, wordt er ook over andere thema's gesproken. Ook hier wordt continu de samenhang tussen het medisch en sociaal domein gezocht. Een goede financiële gezondheid bevordert namelijk de fysieke en mentale gezondheid. Dit is onlosmakelijke met elkaar verbonden. Daarnaast worden ontwikkelingen binnen Kansrijke Start worden in de nieuwsbrief van de Friese Preventie Aanpak gedeeld, waarmee de samenhang tussen de 2 programma's ook geborgd is.

Actielijnen Kansrijke Start

Het programma Kansrijke Start wordt gevormd door 3 actielijnen. In de notitie van november 2019 is per actielijn een Friese focus aangebracht. Per actielijn wordt de stand van zaken gedeeld:

Actielijn 1: Voor de zwangerschap

Focus van de Friese coalitie: De acties binnen actielijn 1 vragen om een gezamenlijke Friese aanpak en de concentratie van de uitwerking ligt daarom binnen de aanpak Kansrijke Start Fryslân

Het programma Nu Niet Zwanger (NNZ) valt binnen actielijn 1 en wordt provinciaal uitgerold. De programmaleider NNZ en de provinciaal regisseur hebben regelmatig afstemming over de voortgang en verdere uitrol. De provinciaal regisseur geeft het programma NNZ elke provinciale bijeenkomst de gelegenheid om de voortgang van het programma te delen met de lokale coalities.

Actielijn 2: Tijdens de zwangerschap

Focus van de Friese coalitie: Binnen de 2^e actielijn is een duidelijk lokale aanpak op gemeentelijk niveau gewenst met de lokale ketenpartners. Echter kan deze actielijn niet zonder een gezamenlijke, provinciale aanpak. Tijdens de zwangerschap is samenwerking met de geboortezorgketen essentieel en deze keten is niet gemeentelijk georiënteerd, georganiseerd of gefinancierd.

Lokale initiatieven zoals het zorgpad zwangere in een kwetsbare omgeving, worden in de provinciale bijeenkomsten besproken. Daardoor raken andere gemeenten geïnspireerd en kunnen, omdat de opstartproblemen van lopende zorgpaden gedeeld zijn, sneller soortgelijke zorgpaden opzetten. Omdat er gemeente overstijgende partijen deelnemen in een zorgpad, hebben een aantal gemeenten besloten om het zorgpad ook gemeente overstijgend te implementeren. Dit werkt op verschillende gebieden efficiënter en bespaart kosten.

Een ander resultaat door lokale coalities met elkaar te laten praten en samenwerken is dat lokale ketenpartners elkaar steeds beter weten te vinden. Ook dat zal resulteren in betere zorg voor de zwangere en hun omgeving. Hoe eerder je als zorgverlener de signalen kan delen met lokale partners, hoe sneller er kan worden ingegrepen. De steeds betere samenwerking tussen het medisch en sociaal domein draagt hier ook aan bij. Daarmee voorkom je vaak intensievere en vaak duurdere zorg.

Actielijn 3: Na de geboorte

Focus van de Friese coalitie: Na de geboorte zijn er vaak al bestaande zorgstructuren en overleggen op gemeentelijk niveau waarop verder gebouwd kan worden en waarbij extra aandacht voor de kinderen tussen 0 en 2 jaar een plek kan krijgen. In de derde actielijn zit een grote lokale invalshoek. Daar waar het lokaal kan, heeft dat altijd de voorkeur. De Friese coalitie Kansrijke Start richt zich daarom minder op deze actielijn maar wel op uitwisseling, kennisdeling en monitoring van de lokale initiatieven.

Hoewel deze actielijn vanuit de Friese coalitie minder in beeld is, wordt het delen van lokale initiatieven wel gedaan. Zo is VoorZorg een interventie die in een provinciale bijeenkomst is gedeeld, om voorbeelden te delen en andere gemeenten te inspireren. Daarnaast worden de lokale interventies zoveel mogelijk opgenomen in het op te zetten kennisplatform.

Coalitie Kansrijke Start Fryslân

In het voorjaar van 2020 is de provinciaal regisseur gestart met het kennismaken met relevante partijen. Voornamelijk met de lokale coalities. Want voor het opzetten van een Friese coalitie is het belangrijk om te weten wat er op gemeenteniveau speelt en waar de behoefte ligt, die de Friese coalitie vervolgens kan invullen. Aangezien een aantal gemeenten nog in de opstartfase zitten van hun lokale coalitie was dit ook de juiste stap. Tijdens het kennismaken met de lokale coalitieleiders heb ik geïnventariseerd waar gemeente-overstijgend stappen gemaakt kunnen worden. De behoefte vanuit de lokale coalities ligt met name bij:

- Waar staat elke gemeente
- Behoeft om elkaar regelmatig te spreken
- Overzicht welke interventies een gemeente heeft. En die makkelijk kunnen delen.
- Provinciaal in 1x bijgesproken te worden: bijv. Nu Niet Zwanger en prenataal huisbezoek. Alle gemeenten krijgen dan dezelfde informatie en kunnen hun vragen stellen.
- Gemeente overstijgend oppakken:
 - o Monitoring
 - o Scholing

De afgelopen maanden heeft de Friese coalitie vorm gekregen. In mei 2021 zal de eerste bijeenkomst plaatsvinden tussen ROS Friesland, De Friesland, consortium Zwangerschap Noord en de provinciaal regisseur plaatsvinden. Zij zullen een kernteam vormen. Naar gelang de aangedragen thema's kunnen betreffende gemeenten en andere organisaties aansluiten. Denk hierbij aan Fier, Veilig Thuis en Sociaal Domein Fryslân.

Als voorbeeld voor een thema voor de provinciale coalitie: de perinatale sterfte bij kinderen van nieuwkomers in AZC's ligt hoger dan elders. Aangezien er op meerdere plekken in Friesland AZC's zijn en nieuwkomers ook in verschillende gemeenten wonen, is dit een onderwerp wat provinciaal besproken kan worden door de Friese coalitie. De gemeenten waar een AZC gevestigd is zullen dan deelnemen aan deze thema bijeenkomst. In deze casus zul je ook het COA aan tafel willen hebben. Vanuit de Friese coalitie kun je vervolgens voorstellen maken en die implementeren op gemeenteniveau. Indien nodig met de nodige aanpassingen om het op gemeenteniveau werkend te maken.

Samenwerking Pharos

Op regelmatige basis heeft de provinciaal regisseur contact met Pharos. Pharos is het landelijk ondersteuningsbureau voor o.a. Kansrijke Start. Zij helpen lokale coalities met het opstarten van hun coalitie. Hoe begin je, welke partijen moeten er in het begin aan tafel zitten. Vanuit Pharos worden inzichten gedeeld en voorbeelden genoemd hoe andere regio's zaken oppakken. In één van de landelijke bijeenkomsten met Pharos is de rol van de provinciaal regisseur benoemd, zoals Fryslân die heeft ingericht. Dit werd door andere deelnemers als een mooie opzet genoemd. Andere regio's gaan kijken of ze dit ook zo kunnen opzetten.

Aanhaken bij landelijke overleggen en webinars

Rondom geboortezorg, opvoeding en dus Kansrijke Start worden veel overleggen georganiseerd. Door deze bij te wonen als provinciaal regisseur en de manier van samenwerking binnen Friesland te benoemen staan we steeds meer op de landelijke kaart. De provinciaal regisseur promoot ontwikkelingen binnen Friesland. Zo hebben we een item laten maken voor de landelijke nieuwsbrief over het toevoegen van actielijn 4 die een aantal gemeenten hebben bedacht. Het programma Kansrijke Start bestaat namelijk normaal gesproken uit 3 actielijnen. Actielijn 4 is een opvolgende lokale samenwerking na het 2e levensjaar. De kinderopvang en Voor- en vroegschoolse Educatie komen hier onder andere in beeld.

Verbinden medisch en sociaal domein

Eén van de onderliggende doelen van Kansrijke Start is een sterkere samenwerking tussen het medisch- en sociaal domein. Gezondheid en (gevolgen van) armoede- en schuldenproblematiek zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dat besef was er uiteraard al. Maar vanuit Kansrijke Start wordt er door landelijke organisaties (o.a. Pharos) steeds meer aandacht aan besteed. Waar het kan benoemt de provinciaal regisseur de relatie tussen beide domeinen.

2021; vooruitzicht

De werkzaamheden van de provinciaal regisseur zullen het komende jaar in het teken staan van:

- Het bijbrengen van de Friese Coalitie. Via dit platform worden gemeente overstijgende onderwerpen besproken;
- Het opzetten en Inrichten van het kennisplatform;
- Het toezien op de verdere uitrol van het zorgpad zwangere in een kwetsbare omgeving in heel Friesland;
- Het verder samen optrekken met Nu Niet Zwanger;
- Het verder vormgeven van samenwerking met de Friese Preventie Aanpak;
- Het doorgaan met faciliteren van provinciale bijeenkomsten voor lokale coalitieleiders.

2022; borgen Kansrijke Start

De afgelopen periode is er al heel veel gebeurd op het gebied van Kansrijke Start in Friesland. Lokale coalities weten elkaar steeds beter te vinden en kijken ook gemeente overstijgend naar samenwerking. Zoals

bijvoorbeeld het samenwerken om een zorgpad uit te rollen. Door ervaringen te delen in provinciale bijeenkomsten, inspireren lokale coalitieleiders elkaar. Elkaar weten te vinden is heel waardevol. Vaak is een lokale coalitieleider ook betrokken bij allerlei andere aandachtsgebieden binnen zijn/haar gemeente. Kansrijke Start is één van deze aandachtsgebieden.

Met de kennis van nu is een continue focus op de ontwikkelingen binnen Kansrijke Start, zowel landelijk als lokaal, belangrijk om alles wat nu opgebouwd wordt te behouden. Als er geen focus is, dan bestaat de kans dat het aandachtsgebied rondom Kansrijke Start verwaterd. Ook het verloop van medewerkers binnen gemeente/organisaties kan van invloed zijn op de voortgang van Kansrijke Start op gemeenteniveau. De juiste manier van borgen van de voortgang zal de komende tijd onderzocht moeten worden door alle betrokken partijen.